

POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK OM MILJØFREMMEDDE STOFFER I VANDMILJØET

Miljøfremmede stoffer udgør en voksende og alvorlig trussel mod det danske vandmiljø. Stofferne findes i dag i vandløb, søer, fjorde, kystvande og grundvand, hvor de påvirker fisk, smådyr, planter og den biologiske balance. Mange af stofferne er svært nedbrydelige og ophobes i naturen og i fødekæden gennem årtier.

Miljøfremmede stoffer i vandmiljøet kan stamme fra mange forskellige kilder. Væsentlige kilder til belastningen af miljøfarlige stoffer i vandmiljøet er blandt andet fra udledningen af spildevand fra renseanlæg, regnvandsudledninger, udledninger fra industri, tilførsel af pesticider fra anvendelse i landbruget, spredning af gylle og kunstgødning, udsivninger af jordforureninger, udledninger fra havbrug og dambrug. Hertil kommer historiske generationsforureninger, som fortsat belaster vandmiljøet mange steder i Danmark.

Miljøstyrelsen vurderer i dag, at 98 % af de danske marine vandområder ikke opfylder målet om god kemisk tilstand. Samtidig viser analyser, at der i 120 ud af 123 undersøgte vandområder er målt overskridelser af miljøkvalitetskrav for miljøfarlige stoffer¹.

I vandløbene ser vi blandt andet påvirkning fra pesticider, kobber, zink og andre miljøfarlige stoffer, som kan påvirke og reducere insektlivet og dermed fiskebestandenes fødegrundlag. Flere steder i Danmark er koncentrationerne i fisk så høje, at myndighederne fraråder fiskeri og at spise fisk fra en række udpegede².

Danmarks Sportsfiskerforbund ønsker sunde og rene vande – fra grundvand og små bække til fjorde og hav.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder det derfor uacceptabelt, at vores fælles vandmiljø fortsat forurenes med stoffer, som belaster og truer vores fiskebestande, natur og grundvand.

Danmark er samtidig forpligtet af EU's vandrammedirektiv til at sikre god kemisk og økologisk tilstand i vandmiljøet. Udledningstilladelser må derfor ikke føre til forringelse af vandmiljøet eller forhindre, at miljømålene nås³.

“

MANGE FORSKELLIGE KILDER TIL FORURENING

Miljøfremmede stoffer kommer fra både punktkilder og diffuse kilder.

Punktkilder omfatter blandt andet:

- renseanlæg
- industri
- regnvandsudledninger
- havbrug
- dambrug
- jordforureninger og generationsforureninger

Diffuse kilder omfatter blandt andet:

- pesticider fra landbruget
- zink og kobber fra spredning af gylle på landbrugsjord
- miljøfarlige stoffer fra byområder og husholdninger
- vejvand og urban runoff

Den samlede belastning betyder, at mange vandområder udsættes for en konstant belastning af miljøfarlige stoffer

¹ Kemisk forurening af det danske havmiljø | Tænketanken Hav (<https://www.taenketankenhav.dk/indlaeg/kemisk-forurening-af-det-danske-havmiljoe>)

² Fiskeri frarådes i forurenede områder - Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (<https://foedevarestyrelsen.dk/kost-og-foedevarer/foedevaresikkerhed/kemiske-stoffer-og-toksiner/miljoe-forureninger-i-foedevarer/lokale-begraensninger-for-fiskeri?>)

³ BEK nr. 1669 af 08/12/2025 Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter (<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2025/1669>)

POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK OM MILJØFREMMED E STOFFER I VANDMILJØET

PROBLEMSTILLINGER

• Manglende målopfyldelse i vandmiljøet

Danmark er fortsat langt fra at opfylde målene i vandrammedirektivet. Der sker stadig udledning af miljøfarlige stoffer til vandløb, søer, fjorde og havområder, selv i områder hvor miljøkvalitetskrav allerede er overskredet⁴.

• Pesticider påvirker vandløb og fødegrundlag

Pesticider er designet til at påvirke levende organismer og kan have alvorlige konsekvenser for smådyr, insekter og fisk i vandløb og søer. Flere undersøgelser peger på, at pesticider kan reducere insektlivet i vandløbene og dermed forringe fødegrundlaget for blandt andet ørredbestandene^{5, 6, 7}.

Samtidig findes der i dag ikke egentlige udledningskrav for landbrugets diffuse udledning af kemiske stoffer til vandmiljøet.

• Regnvand er ikke nødvendigvis rent vand

Ny viden viser, at regnvand fra overfladeafstrømning i byområder indeholder komplekse blandinger af miljøfremmede stoffer fra blandt andet trafik, byggematerialer, mikroplast og industri. Målinger viser, at koncentrationerne flere steder overstiger miljøkvalitetskravene⁸.

Særligt ved kraftig regn og "first flush" kan store mængder forurening ledes direkte til vandløb og søer.

• Blandingszoner og fortynding anvendes for bredt

Blandingszoner anvendes i dag omkring udledninger, hvor miljøkvalitetskrav midlertidigt kan overskrides tæt på udledningspunktet⁹.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder det problematisk, hvis blandingszoner udvikler sig fra at være en undtagelse til at blive en fast administrativ praksis – særligt for stoffer, der er persistente, bioakkumulerende eller giftige.

• Overvågning og viden halter efter problemets omfang

Der måles kun for et begrænset antal miljøfarlige stoffer, selv om der globalt findes flere hundrede tusinde kemikalier i anvendelse¹⁰.

Der mangler fortsat viden om:

- cocktaileffekter
- påvirkning af fødekæder
- hvordan pesticidanvendelse og spredning af gylle på landbrugsjord påvirker insekter og krebsdyr, og dermed fiskenes fødegrundlag i danske vandløb og søer
- effekter på fiskebestande
- påvirkning af grundvand

• Manglende ensartet myndighedspraksis

Kommunerne spiller en central rolle som myndighed på udledningsområdet, men praksis varierer betydeligt.

Danmarks Sportsfiskerforbund oplever, at:

- eksisterende regler ikke altid håndhæves konsekvent
- klagenævnsspraksis ikke altid følges
- miljøvurderinger ofte undervurderer påvirkningen af vandmiljøet
- fokus i for høj grad er på fortynding frem for forebyggelse

DANMARKS SPORTSFISKERFORBUND MENER

Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at der skal tages langt stærkere politiske og administrative skridt for at beskytte vandmiljøet mod miljøfremmede stoffer.

Vi ønsker en politik, hvor forsigtighedsprincippet, forebyggelse og respekt for vandrammedirektivet er styrende.

Vi peger på følgende hovedområder:

1. Vandrammedirektivet skal overholdes

- Udledningstilladelser må ikke føre til forringelse af vandmiljøet eller forhindre målopfyldelse.
- Miljøkvalitetskrav skal overholdes i hele vandmiljøet.
- Danmark skal leve op til målene om god kemisk og økologisk tilstand.

⁴ Kemisk forurening af det danske havmiljø | Tænketanken Hav (<https://www.taenketankenhav.dk/indlaeg/kemisk-forurening-af-det-danske-havmiljoe>)

⁵ <https://ing.dk/artikel/pesticider-draeber-smaadyr-i-vandloeb>

⁶ <https://ing.dk/artikel/pesticider-ender-i-vandloebene-paa-trods-af-bufferzoner>

⁷ https://vand-og-jord.dk/wp-content/uploads/2023/04/VJ-1_22_Pesticider-i-vandloeb_s7-12.pdf

⁸ Miljøstyrelsen, rapport med typetal for regnbetingede udledninger <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2022/01/978-87-7038-386-8.pdf>

⁹ <https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/vandmiljoe/vandomraadeplaner/blandingszoner>

¹⁰ Kemisk forurening af det danske havmiljø | Tænketanken Hav (<https://www.taenketankenhav.dk/indlaeg/kemisk-forurening-af-det-danske-havmiljoe>)

POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK OM MILJØFREMMED E STOFFER I VANDMILJØET

2. Udledninger af miljøfremmede stoffer skal reduceres ved kilden

- Miljøfremmede stoffer skal forebygges frem for fortyndes væk.
- Blandingszoner bør kun anvendes undtagelsesvist og med begrænset udstrækning.
- Persistente og bioakkumulerende stoffer bør som udgangspunkt ikke kunne udledes til vandmiljøet.
- Udfasning af miljøfarlige stoffer (substitutionsprincippet) skal anvendes langt mere aktivt.

3. Landbrugets kemiske belastning skal reguleres bedre

- Udledningen af pesticider, kobber og zink fra landbruget skal reduceres, så miljøkvalitetskravene i vandmiljøet kan overholdes
- Der bør gennemføres mere forskning i sammenhængen mellem pesticider, insektliv og fiskebestande.
- Sprøjtefri bræmmer og randzoner langs vandløb og søer skal håndhæves og bør udvides.
- Hensynet til vandmiljø og grundvand skal vægtes højere ved godkendelse af pesticider.

4. Regnvand og vejvand skal håndteres som en miljøpåvirkning

- Regnvandsudledninger skal vurderes ud fra deres reelle indhold af miljøfremmede stoffer.
- Regnvandsbassiner skal indrettes med fokus på biologisk effekt og ikke kun hydraulisk kapacitet.
- Der skal stilles større krav til rensning af vejvand og vand fra bymæssig bebyggelse.

5. Bedre overvågning og forskning

- Overvågningen af miljøfremmede stoffer skal udvides markant.
- Der skal skabes bedre sammenhæng mellem kemiske målinger og biologiske indikatorer som DVFI og fiskebestande.
- Der skal forskes mere i cocktaileffekter¹¹ og langtidsvirkninger.

6. Skærpet myndighedspraksis og håndhævelse

- Kommuner og Miljøstyrelsen skal administrere reglerne mere ensartet og konsekvent.
- Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis skal følges.
- Der skal være større åbenhed om udledningstilladelser og miljøpåvirkninger.

- Gentagne eller alvorlige overtrædelser skal mødes med mærkbare sanktioner.

7. Fælles ansvar og oplysning

- Borgere, virksomheder og myndigheder har et fælles ansvar for at reducere belastningen af miljøfremmede stoffer.
- Der er behov for bedre information om kemi i hverdagen, herunder pesticider, maling, imprægnering, bilvask og afløb.
- Forebyggelse skal være billigere og lettere end oprydning.

DANMARKS SPORTSFISKERFORBUND VIL ARBEJDE FOR

- At Danmark overholder vandrammedirektivet og sikrer god kemisk og økologisk tilstand i vandmiljøet.
- At udledningen af miljøfremmede stoffer reduceres ved kilden.
- At blandingszoner begrænses mest muligt og ikke anvendes som standardløsning.
- At sprøjtefri bræmmer og randzoner langs vandløb, søer og kystvande overholdes og udvides.
- At regnvandsbassiner og vejvandsudledninger underlægges strengere krav til rensning.
- At der etableres ekstra rensetrin ved regnvandsbassiner og større udledninger.
- At overvågningen af miljøfremmede stoffer i vandløb, søer, fjorde, hav og grundvand udvides væsentligt.
- At der skabes større fokus på sammenhængen mellem miljøfremmede stoffer, insektliv og fiskebestande.
- At kommunerne får klare retningslinjer og tilstrækkelige ressourcer til håndhævelse af miljø-lovgivningen.
- At der skabes tættere dialog mellem DSF, kommuner, KTC, Miljøstyrelsen, forskningsinstitutioner og øvrige interessenter.
- At borgere og lokalsamfund får bedre information om, hvordan hverdagskemi påvirker vandmiljøet.

Danmarks Sportsfiskerforbund arbejder for sunde og rene vande.

Det kræver klare regler, konsekvent myndighedspraksis, bedre overvågning og politisk vilje til at handle, før skaderne bliver uoprettelige.

Miljøfremmede stoffer må ikke blive den skjulte forurening, som fremtidige generationer skal betale prisen for.

¹¹ Cocktaileffekten er den samlede virkning af at blive udsat for mange forskellige kemikalier på én gang, hvor stofferne tilsammen kan være skadelige, selvom de hver især er under fx en grænseværdi.